BIBLIOTECA NAZIONLE
VITT. EMANUELE ROMA
340
B
1478

Digitized by Google

RILEGATORIA DI LIBRI
GIOVANNI LAZZARINI
Via Cola di Rienzo, 13 - Roma

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE II ROMA
DOPPI
B
2 8
340.B.1478

IN FVNERE
CHRISTINAE
GOTHORVM
VANDALORVM,
ac Svecorum Reginæ

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

340. B. 1478

IN FVNERE

CHRISTINAE GOTHORVM VANDALORVM,

ac Svecorum Reginæ

PANEGIRYCVS,

ANTONII DE MALEGONNELLIS

NVNC DE AMADORIS.

VENETIIS, Apud Andream Poletti 1689.

Superiorum Licentia.

340.B.1478

ALEXANDRO VIII.

PONTIFICI OPTIMO, MAXIMO

Antonius Malegonnellius nunc de Amadoris

Vitam, & felicitatem.

NV*mine factum arbitror, P. B. quod inter principatus tui exordia regiæ Virginis facta, moreſque compendiaria oratione ſignaverim, ut nobilitante ingenium materia, dignum Tibi aliquod magnitudine tua conſecrarem. Quid enim, aut ego majus, dare aut Tu carius accipere potes, quam laudes auguſtæ illius fœminæ, quæ virtutes tuas ſingulariter adeo mirata eſt, & dilexit, ut futuram in te Majeſtatem imperii ſecretò, & palam revereretur, amore*

præcurrente? Vtinam Chriſtina felicitatem hanc noſtram longiori vita cumulaſſet: Qui nunc plauſus, quæ ſincera gaudia? Te bellorum, & pacis Arbitrum, Normam Principum, Parentem publicum, & glorioſam judicii ſui prolem nuncuparet. Quare certiſſimam in ſpem adducor, me facilè impetraturum, ut ab alto curarum, informem hanc officioſæ pietatis imaginem libenter, nec ſemel aſpicias; Et ſi regias inter laudes, tuas etiam vel invitus agnoveris.

IN FVNERE

CHRISTINAE GOTHORVM, VANDALORVM, ac Svecorum Reginæ.

IN tanta ſeculi felicitate, in qua ſi unquam alias, nunc ſane bellorum gloria Europæ virtus effulſit, credideram ſuas etiam vires Romanæ Pietati ſubdidiſſe fortunam; & poſitis in tuto Chriſtianorum rebus, cæleſte nobiſcum fœdus exorata tandem Numina inijſſe. O vanæ hominum figurationes,

ò vota mortalium alto errore confuſa! Mutavit illico rerum vices fortuna, & muneribus ſuis fœnore calamitatum corruptis, pulcherrimam Europæ faciem repentino pallore confudit. Strata Claſſibus Maria, mota Batavorum Arma, minaces Galliæ, irritata Germania, Regum fugæ, amiſſa Britannia: & ne quid ſacrum eſset, & intactum, nos quoque in hac arce ſecuritatis tam gravi premimur vulnere, ut in contentione calamitatum vincamus aliorum miſerias; & cogatur Roma, conſumpta novitate, Regum funeribus illacrymari.

CHRISTINA Sceptrorum Decus, Ornamentum Europæ, orbis terrarum amor, & Religionis grande ſidus, occubuit. Vbi ſunt, qui cariſſimorum pignorum mortes vetant lugere, & ingentium virorum præceptis, exempliſque miſeram premunt orbitatem? Quæ gens, quænam ætas adeo felix, ac dives, ut tantum amitteret? Nullis adhuc humanorum pectorum affectibus tam grande vulnus inflictum, tam immedicabile, nec ulla ſapien-

tum manu tractandum, quam quo feralis hæc dies vitalia noſtra colliſit. Cumulentur licet Scipionum, & Camillorum funera; coniunctos rogo Cæſares, & Catones communis flamma comburat, omnium denique Græcorum cineres, quos vana ſuperſtitio ſideribus intulit, unius urnæ pompa componat, non minori tamen damno ætatum omnium lacrymæ parentarent. Felices illi, qui clades ſuas nunciantibus credunt. ſub oculis noſtris Fata noſtra deſæuiunt, & cogimur regios inter cineres fulmen ipſum, quo petimur, venerari. Tamen ne mihi quiſquam infelicitate ſe conferat, excogitavit publica contra me pietas quid calamitati poſſet accedere, & ultimum eſſet in miſeris. Vnus nempe in tanta lugentium turba ſiſtere lacrymas iubeor, ſingultus premere, & velut obligato vulnere, ordinare dolorem, & loqui.

Sed vicem noſtræ mediocritatis ſubeant tot circumfuſæ publici luctus imagines, & prima ſibi doloris argumenta, prærogativa

quadam ærumnarum, Paupertas uſurpet. Erumpe infelix, incompta crinibus, laniata vultu, & inter vani gemitus irritamenta deoſculare auguſtos cineres, & Regiam urnam amplectere. Iam fruſtra in ſinu tuo liberi plorant, fruſtra matronarum cubilia, ſacraria virginum, domeſticæ inopiæ damni lamentantur. Non ætas, non ſexus, non ordo, in quo votis tuis ſolicita Chriſtinæ pietas non indulſerit, non occurſaverit fortunæ, non caſibus interceſſerit. Intravit tecta nobilium, ſubijt plebejas ædes, non horruit fœdatas contagione domos, aut profundas carcerum noctes; & aſſidua malorum colluctatione languentibus inſperatum velut aliquod, & ſalutare Numen effulſit. Indue miſera priſtinas ſordes, & per limina divitum, & gradus templorum effuſa imple Vrbis oculos ſpectaculo calamitatum. Nil licet ambitu, lacrymis, ſquallore profeceris: contempſerint licèt vota tua, & longa difficultatum arte potentes eluſerint; præſtabunt tamen triſte ſolatium pari fato
ege-

egeſtatis ſociatæ Virtutes. Quæ & ſi adverſa adhuc omnia forti, paratoque exciperent animo, ita tamen præſentis fortunæ fulmine afflantur, ut exhauſtis illico lacrymarum fontibus, ipſa etiam doloris indicia perdiderint; & quamvis dignitatem perculſæ mentis iacturæ magnitudo ſuſtentet, torquentur adhuc etiam præteritorum memoria, metuque imminentium; velut recurſuræ infeſta ſibi olim, & ſæua tempora, quibus extorres, ac nudæ, & genua occurrentium amplexantes, patiebantur acerbam hanc triſtiſſimæ conditionis novitatem, ut earum quiſque miſerijs, nec ſine laude, indoleret, nemo auxiliaretur; cum prævalida in urbibus, & in aulis vitia, occupatis meritorum præmiis artes, & ſtudia formidine honeſti repellerent, & Principum animi, inertes plerumque, & ignari privatis conſulentium affectibus miſerrime inſervirent. Sed caliginem hanc humanis mentibus altiſſime obductam diſcuſſit Arctoi ſideris felix exortus, qui Virtutibus profugis, & longo

tempeſtatum æſtu iactatis, aureum Munificentiæ littus aperuit: quò tandem appulſæ, & velut ab alto ſecuritatis emenſa pericula reſpectantes, agebant fortunæ gratias, profitebantur plurimum debere ſe fatis, per quorum iniurias felicitas tanta contigiſſet. Et ne deeſſent regiam erga Hoſpitem duratura gratitudinis argumenta, erexere arcus, & ſtatuas, aliaque portentoſi operis ſuperba faſtigia; quæ tamen Chriſtinæ titulis aucta, perderent audaciæ pretium, arte gaudente: Iiſque inſuper viſum, ſi quid eniti valeant facundiæ vires, annalium labor, & ſacra vatum ingenia, æternitati rerum, vel invitam inſeri, & gloriam, famamque temporum tanto nomine inſigniri.

At ne videar integritatem Oratoriæ fidei fabuloſo cultu polluere, quis unquam expulſis artibus, & emortuis propemodum literis uberiori indulgentia, & certiori ſecuritate proſpexit? Quis ad levamen, cultumque ſapientiæ tot opes exhauſit, tam immenſa egeſſit æraria, hilaris, gratias

agens,

agens, & velut ſuo ditaretur diſpendio? Cõmendaret aliquem felicitas carminum, aut exculta fides annalium; præſtaret aliquis bellica laude, aut ſtudio pacis emineret; omnes honore, opibus, gratia, & regio honeſtabantur judicio. Vindicavere ſibi hanc alii Principes gloriam; ſed non eamdem propriis aſtruxere virtutibus. Vna ad hoc ævi principum omnium Chriſtina ſupra cæleſtes animi dotes, & præcipua ornamenta naturæ, pulcherrimis ſtudiis; & altioribus diſciplinis tanta ſibi ingenii præſidia congeſſerat, quanta unquam in alios, nec ſuperior ætas, nec ventura diffuderit.

Poſſem videri fortaſſe plurimum gratiæ, & obſequio tribuiſſe, niſi loquerer apud vos altiſſimæ illius, & propemodum divinæ indolis admiratores, ac teſtes; Et quibus præcipue mira ſtudiorum cupiditas, incredibilis memoria, & acre in ſubitis ingenium eluxit. Quid enim ſapientiæ ſacrario tam abditum, vt non ſtatim ſciuerit; ſtatim docuerit? Quid annalium

ve-

vetuſtate tam obſitum, linguarum, gentium, locorum, tam multiplici varietate confuſum, quod non adeo præſenti memoria percurreret, vt eam pene credideritis, & vbique natam, & omnibus retro ſeculis interfuiſſe? Quas philoſophantium ſectas non ſublimitate mentis, non animi magnitudine, non morum ſanctitate anteceſſit? Ipſe ego, cuius mediocritas regio quandoque aditu illuſtrata eſt, motus rerum, cauſaſque fortuito ſermone exequentem audivi: Tunc plane novi, quæ rerum initia, & quanta formarum varietate ſignentur, quæ ratio merſa, & confuſa diduxerit, undè ſidera, eorumque labor, & quem in exitum feſtinata velocitate rapiantur. Quæ mihi, atque alia domeſticus ille cæleſtium interpres animus tanta luce orationis aperuit, vt viſus ſim concilio Numinum inſediſse, & fruar nunc amabili quorumdam errore, nil aliud ſciētiam eſſe opinantium, quam reminiſci.

Augebat auctoritatem loquentis ſidereus oculorum fulgor, & auguſti pudoris in-

ingenitum decus, quo nihil ad oſtentationem, omnia ad conſcientiam referebat. Sæpe nimirum professa eſt ſtudijs ſuis debuiſſe, quod non animum ſecunda extollerent, non minuerent adverſa, quod pulſa errorum caligine ad veritatem Romanæ lucis emerſerit; quod denique, ut de ſe dignum aliquod Deo voveret, opes, honores, Regna, liberos, & duraturam in poſteris Majeſtatem Virginitati donaverit. Credent ne futuri tam alte unquam in fœmina Sapientiæ gloriam áſcendiſſe? Quid cum noverint puellares hanc annos, & quibus potiſſimum ingenita virtutum ſemina diſciplinarum ope enituntur, inter impeditiſſima curis tempora exegiſſe? Erepto namque terris fortiſſimo Regum Patre, non alia unquam otia mentis præſenſit, quam quæ, fraudatis ſomno noctibus, ſtudiis ſuis vindicaſſet. Pulchrum erat, novumque fœminam Principem ortu quotidie lucis ad publica munia conſurgere, & venuſtate quadam eruditi palloris excultam affluentes undique legationes

excipere, dare jura, ſancire fœdera ; deinde per Civium plauſus , & ſtudia vulgi Curiam ingredi, luſtrare exercitus, immenſum denique, ac multiplex Regni corpus una mente animare. Quæ Ducum auctoritas, quæ Militum verecundia? Quanta Populis Fides, Magiſtratibus integritas, Majeſtas Senatui? Et quando ſecurior quies, felicior induſtria, cenſura validior, cum Vrbes, & Caſtra regio firmarentur exemplo?

Nequit animus in tam grandi argumento fœminarum , quamvis illuſtrium, exempla conferre . Et quæ ſui tam cuſtos temporis, ſuæque tam negligens formæ, ut non potiorem vitæ partem inter ancillarum manus, & ſpeculi moras exegerit? Pudet exequi inanes tot curas, & laſcivientis otii labores, ut niteat facies, ut crinis arctetur in annulos, aut per colla, ſinuſque elaborata ſimplicitate laxetur. Chriſtina cultu modica, viriſque propior, nec alio, quam pudicitia ſexum aſſerens, omne temporis ſpatium, momentum omne æternitati ſacravit. Non enim labentem

tem curis animum inerti luxu , & prodigis voluptatibus , ſed labore corporis, variaque bellorum imagine allevabat. Ludus fuit obſidere ſaltus, occurſare feris, turgentia tranſnare flumina , & audaci veſtigio montium periculis imminere . Conferat ſe Græca vanitas , loquatur heroica nomina ſuperbæ virtutis ; mirabitur eminentem in Cyro fœminam , aut Achillem in puella maiorem. Quis fortior aptavit equos , flexit arcus , vibravit haſtas , aut certiori manu deſtinata perfodit ? Præmonente natura , & adornantibus fatis indolem tantæ mox euaſuræ Principis.

Brevi namque , ut ad materiam creſcentis gloriæ bellorum cauſæ exarſere . Regia nimirum ætas adulta nondum , & iniuriis opportuna finitimorum animos ad res novas erexerat. Intratæ armis Provinciæ , turbata Maris commercia , compulſi ad defectionem populi ; & ne ipſa quidem intentata Militum fides . Non diu tulit Chriſtina vindictæ moras ; Sed arma , iramque Patris induta ; non diſcinctos primum

Afros, nec Aſiæ pharetratam luxuriem, ſed laceſſitæ ſtatim potentiæ viribus Daniam ipſam aggreditur, Macedoni, Pyrrhoque terribilem, & Romanis etiã Aquilis formidatam. Non fluctuum, ac tempeſtatum adverſa, non ſilvarum, ac montium immenſitas obſtitit, nec perpetuæ hyemi damnata regio, quo minùs ferociſſimam gentem per imbres, & fulmina debellaret. Deinde amnibus, mare, terris erumpens, omnem adeo Germaniæ ſinum victricibus armis aperuit; ut nutante fortuna Cæſaris, non minorem Europæ metum intulerit, quam ſi ab ipſo rigentis Mundi cardine non legionum, aut Claſſium robora, ſed ſtipendiarias hyemes; totumque procelloſi ſideris Boreale Cælum impelleret.

Grandia hæc, & Principum omnium gloriæ caliginem inductura; ſurgentis tamen famæ in cunabula quædam, & bellicæ rudimenta virtutis; excelſius illud, & magis Chriſtinæ proprium, ſeipſam aggredi, affectus premere, & ferocientem victoriis animum clementia exarmare. Igno-

vit

vit victis; amplexa eſt captivos, & adeo memoria, & oblivione mirabilis, ut ultionem, pœnamque, aut hoſtium fortitudini, aut gloriæ ſuæ donaret. Vrbes, Arces, Provinciæ in monumentum Regiæ magnanimitatis ceſſere; munus æquiſſimæ pacis, deſperantibus datum, & invitis, & novum Coronæ decus promeritum etiam hoſte ſervato.

Hæ Chriſtinæ virtutes, ſupra venuſtatem formæ, ac dotalia Regna, potentiores Europæ Principes in ambitum nuptiarum accenderant; ſed obfirmato ad Virginitatem animo, fruſtra ſpes omnium fuere; Reclamante Senatu, & exprobrantibus Populis duram Puellæ mentem, ac Regno exitioſam, quando nec legitimis tædis, nec publicis neceſſitatibus flecteretur: Superbum jam iſtud, & plusquam Regium, nolle quemquam, nec ferre parem, nec ſimilem genuiſſe: Egregia Pietas damnare uterum, tot poſteros Reges elidere, & Imperium ſeculis partum, ac regio nuper Sanguine prolatum, exterarum Domina-

tionum ſuperbiæ, aut civilium bellorum caſibus objectare.

Haud ignara talium Chriſtina meditabatur quonam temperamento ſibi, ac Regno conſuleret; cum repente ſeipſa major, & auguſtior, adſcito qui claritudine generis, majeſtate formæ, & vi mentis principem locum impleret, inter Senatus, ac Procerũ lacrymas, feriato in ſpectaculum Cælo, ſe Imperio abdicavit. Audite Gentes, audite Populi; & in venerationem inſignis exempli univerſa Terrarum poteſtas aſsurgat. Quid enim tam ſimile Reges olim, ac Cæſares peregere, ut non potius fatum ſuum occupaverint, fractis in ſeniũ viribus, aut cogente fortuna? Chriſtina ætatis flore, armis, opibus, auxiliis, & gloria obſequentis fortunæ innixa; ſponte, conſilio, & adeo volens culmine ſe rerum demiſit, ut vel hoc uno fortitudinis experimento tãtum ſupra omnes retro Principes aſcenderit, quantum illata ſideribus cæleſte Numinum vulgus immenſitate lucis obſcurat. Sed cum excelſa quæque

tan-

tangantur invidia; non defuere, qui mores Regiæ Virginis pervicaci ſermone laceſſerent. Objectabatur ferox ingenium, & ſtatim præceps; nimia in ſuos indulgentia, nimia credulitas; & quod religioſius, quàm Principem ſapientiſſimam decuiſſet, ludibriis Chaldæorum vacaret. Verum mihi odium extra, gratiamque poſito, ut nefas eſſet Potentum merita ſuprà veritatem extollere, ità & eorum vitiis turpi adulatione eblandiri; Chriſtinæ tamen animo improbanda quædam, ſed neceſſaria adfuiſſe, non abnuerim; tanquam verentibus fatis, ne tot congeſtæ in vnum virtutes, ſi labe nulla humanitatis læderentur, Numen facerent ex mortali. Quamquam, & cur non crediderim cæleſtes hanc mores quibuſdam velut nævis conſultò adumbraſſe, ne vivens adhuc, & injuria ſuperum inter Divina coleretur? Præſertim quod tanta modeſtiæ cura poſthumis etiam honoribus interceſſerit, ut Regios cineres plebejo funeri, nec titulis ullis monſtrabili ſaxo damnaverit; Adeo

blan-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

blandientē in hoc unum fortuna, ut ſeculum ei dederit, & infenſum virtutibus, & meritorum oblivioni paratum. Veniet tamen Aetas Regina, qua conditum auro, gemmiſque Corpus Sanctiora Vrbis faſtigia in tutelam gentium, & Religionis lumen inſedeat; Et ſi fortaſſe tam nobile Latio pignus, aut caſus aliquis, aut vetuſtas abſumpſerit, tunc ſparſa Religione Cinerum, te Capitolium, teque arcus, ac Templa monſtrabunt.

Tu interim Chriſtina, quæ auguſtiores inter ſpiritus ambitu ſiderum coronaris, niſi majeſtate Divinitatis rerum humanarum curam dedigneris, reſpice caſum Vrbis, Religionis jacturam. Non te ad levamen publici doloris ingrata votorum nuncupatione diſtringam. Cuſtodi Principem noſtrum, ſenectam, genus humanum ſanctiſſimē moderantem, ætate, quam merebaris, extende. Sentiat Roma, quam nuper amaſti, & quæ Cælo te dedit, tuo etiam ſe Numine augeri. Cur dubitem, quin precibus, noſtriſque affectibus aſſueta iam

ul-

ultro in hæc vota deſcenderis? Et fortaſſe his lacrymis, huic funeri læta nunc ades, pietati noſtræ gratias agis, tibique gratularis, quod laudibus tuis indiſertus, & rudis, & qualem Cæleſti verecundia exoptaveras, Orator contigerit.

409.194

F.

BIBLIOTE
VITT.EMA
3
1
Digitized by Google